

Veiligheidsbeleid

Robert Crivit

Een belangrijke parlementaire democratische meerderheid heeft beslist dat racistische partijen straks zelf hun boontjes moeten doppen. Geen gemeenschapsgeld meer voor racistische partijen, tenminste indien een bijzonder rechtscollege het racistisch karakter van de partij in kwestie vaststelt. De maatregel komt wel rijkelijk laat: een racistisch geïnspireerd discours wordt in onze (lagere) politieke instellingen bijna geaccepteerd als een te respecteren "standpunt". Bovendien twijfelt men aan de toepasbaarheid van de wet. Naast juridische rijzen er ook politieke problemen. Er is niet alleen een Vlaamse extreem-rechtse partij die grotendeels op racisme drijft, ook het FDF en bepaalde PS'ers bakken het terzake behoorlijk zwart, zoals een onderzoek van de UC Louvain uitwees.

Met politieke beginselvastheid alleen bouwt men natuurlijk geen werkzame meerderheden. En het is een goede zaak om racistische partijen het misbruik van gemeenschapsgeld te ontzeggen. Toch is de timing van de merkwaardige anti-racistische démarche is toch belangrijk. De snelle wetgevende actie is niet het minst een krampachtige poging om de groeiende franstalige Vlaams Blok-macht in Brussel te fnuiken en vooral de bestaande machtsverdeling veilig te stellen. Het politieke anti-racisme in dit land kan zich een interessantere parlementaire basis voorstellen.

En wordt de nieuwe wet doeltreffend bij de bestrijding van politiek racisme? Hoe onuitroeibaar het ook mag lijken, in "normale" omstandigheden blijft het politiek racisme een marginaal fenomeen, zonder politieke impact, noch in de instellingen, noch in de publieke opinie. In crisisperiodes echter kan het politiek racisme, dat bruikbare zondeboeken aanreikt, vrij snel tot een vehikel worden voor allerlei ongenoegen, onbehagen en ressentiment.

De huidige versnelde modernisering veroorzaakt een grondige maatschappelijke crisis en heeft verregaande gevolgen voor nagenoeg iedereen, en dat tot in de verste hoeken van ons privé-leven. Het klopt dat de gemiddelde levensstandaard nooit zo hoog was als nu en al blijft het absolute werkloosheidscijfer aanzienlijk, ook zonder manipulatie van de cijfers daalt het aantal werkzoekenden daalt. Maar die cijfers vertellen weinig over de gevolgen van de fundamentele maatschappelijke reorganisatie die plaats vindt: de voortdurende productiviteitsverhogingen, de voortdurend toenemende flexibilisering, de niet aflatende invoering van nieuwe technologieën, de permanente mobiliteits- en concurrentiedruk...

Velen hebben het moeilijk om te volgen, het gemeenschapsleven vervaagt, er is de permanente dreiging met werkloosheid en tegelijk een verminderde sociale zekerheid, en daarmee een steeds aanwezige dreiging voor de levensstandaard. Dat vormt een stevige basis voor een groeiend gevoel van onzekerheid, onveiligheid en angst.

Zo dreigt een spiraal op gang te komen. "Angst heeft een fragmenterende impact op het gemeenschapsleven en devalueert of minimaliseert sociale relaties en contacten. Zij wekt bij de publieke opinie de roep om sterkere controle en bestraffing van misdadigers, om "snelrecht" en "law and order". Zij is, zoals Hannah Arendt betoogde, een voedingsbodem voor anti-democratische attitudes omdat deze de vereenzaamde en machteloze mens minstens de illusie kunnen verschaffen de greep over de werkelijkheid te heroveren." (Koen Raes, 1994, 18)

Na het jammerlijke voorval in Schaarbeek waarbij een man uit Oud-Heverlee het leven verloor als gevolg van het optreden van een dertienjarige jongen, stelde de in Brussel wonende hoogleraar Christian Kesteloot in een *Tèrzake*-interview dat het erop aan komt vertrouwen te wekken. Het interview was zeer kort want meteen daarna kreeg Marc Verwilghen het woord, hij moet voor de VLD een "veiligheidsbeleid" uitwerken. Het morele vertrouwen in Verwilghen is hooggestemd, maar de maatschap-

pelijke basisveiligheid is precies aangetast door het neo-liberaal geïnspireerde sociaal-economisch beleid waarmee we geconfronteerd worden. Gaat Marc Verwilghen nu een persoonlijke en politieke existentiële crisis tegemoet? Is dat het ultieme politiek vergiftigde geschenk van zijn partijvoorzitter?

Voor onze politieke instellingen is het herstellen van de maatschappelijke basisveiligheid een veel gotere opgave dan de reorganisatie van de politiediensten, het tegengaan van de overheidsfinanciering van racistische partijen of pakweg het verbod op tabaksreclame. We verkeren terzake in de grootste onzekerheid voor de toekomst.

En of de media hier wat kunnen bij helpen? Ook toen het al dagen duidelijk hoe de man uit Oud-Heverlee in Schaarbeek gestorven was aan de gevolgen van wat men in juridische termen "doodslag" noemt, gebruikte onze nationale zender nog de term "moord".

Robert Crivit

Koen Raes, 1994,
Onveiligheid in een normloze wereld, in:
Als angst regeert,
Amsterdam: De Balie.